

### บทที่ 3

#### ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของผู้กำกับภาพไทย เป็นการศึกษาผู้ส่งสาร (Sender Study) ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวิธีศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกแบบเจาะจงเรื่อง (In depth Interview) กับผู้กำกับภาพ ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้างในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย เนื่องจากเป็นวิธีการวิจัยที่ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยครั้งนี้

#### แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลการวิจัยครั้งนี้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ประเภท คือ 1. แหล่งข้อมูลบุคคล 2. แหล่งข้อมูลเอกสาร 3. แหล่งข้อมูลสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

#### แหล่งข้อมูลบุคคล

แหล่งข้อมูลบุคคลผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มผู้กำกับภาพ 2. กลุ่มผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้าง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

##### 1. กลุ่มผู้กำกับภาพ (Director of Photography)

กลุ่มผู้กำกับภาพที่ได้รับรางวัลจากการประกวดภาพยนตร์ในสาขา “การกำกับภาพยอดเยี่ยม” ในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2540 จนถึง ปี พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย

##### 1.1 คุณณัฐวุฒิ กิตติคุณ ได้รับรางวัล “การกำกับภาพยอดเยี่ยม”

- รางวัลสมาคมสมาพันธ์ภาพยนตร์แห่งชาติ  
ปี 2542 จากภาพยนตร์เรื่อง “นางนาก”  
ปี 2544 จากภาพยนตร์เรื่อง “จันดารา”  
ปี 2547 จากภาพยนตร์เรื่อง “โหมโรง”
- รางวัลชมรมวิจารณ์บันเทิง  
ปี 2544 จากภาพยนตร์เรื่อง “จันดารา”

1.2 คุณสมบุญ พิริยะภักดีกุล ได้รับรางวัล “การกำกับภาพยอดเยี่ยม”

- รางวัลสมาคมสมาพันธ์ภาพยนตร์แห่งชาติ  
ปี 2545 จากภาพยนตร์เรื่อง “15 ค่ำ เดือน 11”
- รางวัลชมรมวิจารณ์บันเทิง  
ปี 2545 จากภาพยนตร์เรื่อง “15 ค่ำ เดือน 11”

1.3 คุณธีรวัฒน์ รุจิธรรม ได้รับรางวัล “การกำกับภาพยอดเยี่ยม”

- รางวัลสมาคมสมาพันธ์ภาพยนตร์แห่งชาติ  
ปี 2548 จากภาพยนตร์เรื่อง “ขุมมือปืน”

1.4 คุณเดชา ศรีมันตะ ได้รับรางวัล “การกำกับภาพยอดเยี่ยม”

- รางวัลชมรมวิจารณ์บันเทิง  
ปี 2543 จากภาพยนตร์เรื่อง “บางกอกแดนเจอร์ส”

1.5 คุณชูชาติ นันทิบุญญธาดา ได้รับรางวัล “การกำกับภาพยอดเยี่ยม”

- รางวัลชมรมวิจารณ์บันเทิง  
ปี 2547 จากภาพยนตร์เรื่อง “ทวิภพ”

1.6 คุณทวีศักดิ์ คุ่มผาติ ได้รับรางวัล “การกำกับภาพยอดเยี่ยม”

- รางวัลชมรมวิจารณ์บันเทิง  
ปี 2541 จากภาพยนตร์เรื่อง “303 กลัว กล้า อาฆาต”

1.7 คุณสินธพ โสภณ ได้รับรางวัล “การกำกับภาพยอดเยี่ยม”

- รางวัลชมรมวิจารณ์บันเทิง  
ปี 2540 จากภาพยนตร์เรื่อง “ทำฟาลิซิด”

1.8 คุณวิเชียร เรืองวิชญกุล ได้รับรางวัล “การกำกับภาพยอดเยี่ยม”

- รางวัลสมาคมสมาพันธ์ภาพยนตร์แห่งชาติ  
ปี 2541 จากภาพยนตร์เรื่อง “เสือโจรพันธุ์เสือ”

2. กลุ่มผู้กำกับภาพยนตร์ (Director) และผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์ (Producer)

คือ บุคคลผู้ทำหน้าที่ควบคุมและดูแลในกระบวนการผลิตภาพยนตร์ มีหน้าที่พิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย เป็นบุคคลผู้มีประสบการณ์ ภูมิความรู้ความสามารถด้านภาพยนตร์ กล่าวคือ ผลงานได้รับการเสนอชื่อเข้าชิงรางวัลในสาขา “ภาพยนตร์ยอดเยี่ยม” และมีผลงานการสร้างภาพยนตร์ไม่น้อยกว่า 3 เรื่อง ประกอบด้วย

## 2.1 คุณจิระ มะลิกุล ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้าง

- ผลงานด้านการกำกับภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง 15 ค่ำ เดือน 11 และมหาลัยเหมืองแร่
- ผลงานด้านอำนวยการสร้างภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง แฟนฉัน, สี่แพร่ง, หมากเตะรีเทิร์นส, Seasons Change เพราะอากาศเปลี่ยนแปลงบ่อย, เก้า...เก้า, วัยอลวน 4: ต้ม-โอรีเทิร์น, เพื่อนสนิท, แก๊งค์ชะนีกับอีแอบ เป็นต้น

## 2.2 คุณนนทรี นิมิบุตร ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้าง

- ผลงานด้านการกำกับภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง จันดารา, 2499 อันธพาลครองเมือง, นางนาก, อารมณ์ อารรพณ์ อาฆาต (Three) ตอน The Wheel (San Geng), ไอเคเบตง, ปีนใหญ่จอมสลัด
- ผลงานด้านอำนวยการสร้างภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง เสือโจรพันธุ์เสือ, บางกอกเดนเจอร์ส, ฟ้ายะลายใจ, บางระจัน, มนต์รักทรานซิสเตอร์, เรื่องรัก น้อยนิด มหาศาล, เดอะ เลตเตอร์ จดหมายรัก, โหมโรง, The Eye 2 เป็นต้น

## 2.3 คุณวิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง ผู้กำกับภาพยนตร์

- ผลงานด้านการกำกับภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง ฟ้ายะลายใจ, หมานคร, เปนู้กับผีและอินทรีแดง

## 2.4 คุณทรงยศ สุขมากอนันต์ ผู้กำกับภาพยนตร์

- ผลงานด้านการกำกับภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง แฟนฉัน, ปิดเทอมใหญ่หัวใจวุ่นและเด็กหอ

## 2.5 คุณอดิเรก วัฏลีลา ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้าง

- ผลงานด้านการกำกับภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง ชีมน้อย หน้อย กระล่อนมากน้อย, ดีแตก, ปลื้ม, กล้วย, กล้วยโครงการ 2, วาไรตี้ กล้วย, กล้วยหิน คนไข้สุดขอบโลก เป็นต้น
- ผลงานด้านอำนวยการสร้างภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง เทวดาทำอะไร, คนระลึษาติ, ขุนกระบี่ ผีระบาด, องคูลิมาล, ทวิภพ, พรางชมพู, ส้มแบงค์ มือใหม่หัดขาย, บางระจัน, โกลคลับเกมส์ล้มโต๊ะ, ฟ้ายะลายใจ, บางกอกแดนเจอร์ส, โคลนนิ่ง คนก๊อปปี้คน, แตก 4 รัก-โลภ-โกรธ-เลว, เกิดอีกทีต้องมีเธอ, ผันติดไฟ หัวใจติดดิน, เจนนี่ กลางวันครบ กลางคืนคะ, เด็กกระเบิด ยึดแล้วยึด, โลกทั้งใบให้นายคนเดียว เป็นต้น

## 2.6 คุณภาควงศ์ภูมิ วงศ์ภูมิ ผู้กำกับภาพยนตร์

ผลงานด้านการกำกับภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง ชัตเตอร์ กดติดวิญญาณ, แผลและสีแพรง ตอน Last Fright

## 2.7 คุณราเชนทร์ ลิ้มตระกูล ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้าง

ผลงานด้านการกำกับภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง โลกทั้งใบให้นายคนเดียวและฝัน-หวาน-อาย-จูบ ตอน จูบ

ผลงานด้านอำนวยการสร้างภาพยนตร์ ได้แก่ ภาพยนตร์เรื่อง มือปืน/โลก/พระ/จัน, ผีสามบาท, พันธุ์รักหน้าเย็น, สังหรณ์, ซาโกยูไนเต็ต, จอมขมังเวทย์, เดอะเมีย, อหังสา จักโกมีกรรม, ผีเสื้อสมุทร เป็นต้น

## แหล่งข้อมูลเอกสาร

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ โดยการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ 1. ข้อมูลด้านแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีทางอาชีพ แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จการประกอบอาชีพแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม แนวคิดเกี่ยวกับผู้กำกับภาพและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. ข้อมูลเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับงานการกำกับภาพและการผลิตภาพยนตร์

## แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ อาทิ ปริมาณการผลิตภาพยนตร์ต่อปี ผลงานของผู้กำกับภาพและผู้กำกับภาพยนตร์ บทสัมภาษณ์การทำงานการกำกับภาพ เป็นต้น โดยผู้วิจัยนำมาประกอบการอธิบายข้อมูลหลักให้มีความละเอียดและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

### ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตำรา วารสาร เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนสัมภาษณ์ผู้กำกับภาพเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและวิธีการทำงานของผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย

2. กำหนดแนวทางของคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และนำแนวทางของคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ ไปให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบและแก้ไข

3. เตรียมความพร้อมของผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ตามรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมเบื้องต้น โดยการศึกษาผลงานการกำกับภาพของกลุ่มตัวอย่างจากแผ่นภาพยนตร์ VCD และ DVD รวมถึงจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลให้พร้อมสำหรับการวิจัยครั้งนี้ อันประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ (Interview Form), เครื่องบันทึกเสียง (Recorded Tape) และสมุดบันทึก (Noted Book)

3.2 ผู้วิจัยติดต่อเพื่อขอสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างล่วงหน้า พร้อมนัดหมายวันเวลาและสถานที่และส่งจดหมายขอความร่วมมือให้สัมภาษณ์ พร้อมแนบแนวคำถามในการสัมภาษณ์ให้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3.3 การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขออนุญาตกลุ่มตัวอย่างก่อนใช้อุปกรณ์ประกอบสัมภาษณ์ทุกครั้ง ทั้งนี้การสัมภาษณ์แต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 30 นาที ถึง 2 ชั่วโมง โดยพิจารณาตามสถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัย

3.4 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยวิธีการจดบันทึกและใช้เครื่องบันทึกเทป บันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์

3.5 นำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและถอดเทปการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มและคัดแยกข้อมูลที่ต้องการตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อนำไปวิเคราะห์หาผลสรุปของงานวิจัยต่อไป

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล ซึ่งให้การสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ซึ่งในการบันทึกข้อมูลจำเป็นต้องระบุนายละเอียดต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่เป็นแนวคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Question) เพื่อไม่เป็นการจำกัดข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และให้ได้รับข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นมากที่สุด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยต่อไป โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผู้กำกับภาพ (Director of Photography) เนื่องจากจุดมุ่งหมายในการศึกษา “ปัจจัยความสำเร็จของผู้กำกับภาพไทย” ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการประกอบอาชีพผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ซึ่งกำหนดเป็นประเด็นหลักได้ดังนี้

### 1.1 ปัจจัยการเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย

- การพิจารณาตัดสินใจเลือกอาชีพ
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่อาชีพ
- บทบาทและความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาเข้าสู่อาชีพ
- ปัญหาและอุปสรรคการเข้าสู่อาชีพ
- ความคิดเห็นต่อแนวทางการเข้าสู่อาชีพ

### 1.2 ปัจจัยความสำเร็จอาชีพผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย

- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จการประกอบอาชีพผู้กำกับภาพ
- บทบาทและความสำคัญของปัจจัยความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพไทย
- กระบวนการจัดการและการควบคุมปัจจัยความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับ

ภาพไทย

## 2. กลุ่มผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้าง เนื่องจากเป็นบุคคล

ผู้พิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพให้ทำหน้าที่ถ่ายทอดภาษาภาพเพื่อสื่อความหมายในภาพยนตร์ ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพ รวมถึงแนวคิดและมุมมองเกี่ยวกับการทำงานของผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแนวคำถามที่ใช้สัมภาษณ์เกี่ยวข้องกับประเด็น ดังนี้

ความคิดเห็นต่อแนวทางการทำงานการกำกับภาพ

- แนวทางการสร้างสรรค์และการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์
- เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทย
- คุณลักษณะผู้กำกับภาพที่พึงประสงค์
- อุปสรรคและปัญหาการทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพไทย

### **การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล**

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้กำกับภาพ ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้างในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยมาจัดกลุ่มและวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและนำเสนอข้อมูลโดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ปัจจัยการเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทยและปัจจัยความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพไทย